

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ЛУГАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ імені Е.О. ДІДОРЕНКА

**Діяльність підрозділів карного
розшуку Національної поліції України
щодо протидії незаконному
заволодінню транспортними засобами**

Збірник матеріалів
постійно діючого семінару
«Діяльність підрозділів кримінальної поліції
щодо попередження, припинення та розслідування
злочинів у сучасних умовах»

(31 травня – 2 червня 2018 року)

Севєродонецьк
РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка
2019

УДК 343.85:343.346:351.74(082)
Д 44

Рекомендовано до друку та розповсюдження
через мережу Інтернет Вченою радою
Луганського державного університету
внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка
(протокол № 7 від 27 грудня 2018 року)

**Д44 Діяльність підрозділів карного розшуку
Національної поліції України щодо протидії
незаконному заволодінню транспортними
засобами** : збірн. матер. постійн. діюч. семінару
(м. Северодонецьк, 31 травня - 2 червня 2018 р.).
Северодонецьк : Луган. держ. ун-т внутр. справ
ім. Е.О. Дідоренка, 2019. 179 с.
ISBN 978-617-616-090-8

Збірник містить матеріали доповідей учасників постійно діючого семінару, присвяченому розгляду проблем діяльності підрозділів карного розшуку Національної поліції України щодо протидії незаконному заволодінню транспортними засобами, що проходив 31 травня – 2 червня 2018 року в м. Северодонецьк.

Для науковців, викладачів, курсантів і студентів закладів вищої освіти юридичного профілю, практичних працівників правоохоронних органів України, а також усіх, хто цікавиться сучасними проблемами діяльності підрозділів карного розшуку Національної поліції України щодо протидії злочинам.

УДК 343.85:343.346:351.74(082)

Матеріали публікуються в авторській редакції. Їхній зміст відображає персональну позицію учасника семінару.

ISBN 978-617-616-090-8

© ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2019
© Автори, 2019

УДК 343.98

С.В. Головкін

кандидат юридичних наук, доцент
доцент кафедри кримінально-правових дисциплін
*(Луганський державний університет
внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка,
м. Северодонецьк)*

ОСОБЛИВОСТІ ПОЧАТКОВОГО ЕТАПУ РОЗСЛІДУВАННЯ НЕЗАКОННОГО ЗАВОЛОДІННЯ ТРАНСПОРТНИМИ ЗАСОБАМИ

Обставини, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні загалом містяться у ст.91 КПК України та встановлюються під час проведення слідчих (розшукових) дій: огляду місця події, допиту потерпілого (потерпілих), призначення та проведення судових експертиз, обшуку, слідчого експерименту. Щодо обставин, які підлягають доказуванню при розслідуванні незаконного заволодіння транспортними засобами, то серед них можна виділити такі:

- марка, модель, колір, державний номерний знак, номер двигуна, номер кузова, номер шасі, індивідуальні ознаки транспортного засобу (наліпки, подряпини, пошкодження тощо);

- час вчинення і виявлення незаконного заволодіння транспортним засобом;

- час, коли власник автотранспортного засобу востаннє його бачив;

- місцезнаходження автотранспортного засобу до моменту його викрадення, місце його постійної стоянки (в гаражі, на подвір'ї біля будинку, на стоянці що охороняється тощо);

- наявність підозрілих осіб, які з'являлись перед незаконним заволодінням транспортним засобом в місці його знаходження, чим вони цікавились і їхні прикмети;

- наявність на автотранспортному засобі протиугінних пристроїв, як вони працюють;

- наявність випадків раніше вчинених схожих злочинів поблизу місця незаконного заволодіння транспортним засобом, як вони вчинялися, за яких обставин злочинець намагався заволодіти автотранспортним засобом;

- способи незаконного заволодіння, технічні засоби, застосовані для таємного викрадення і приховування;

- тривалість перебування і конкретні дії злочинця на місці злочину;

- суб'єкт незаконного заволодіння транспортним засобом (ким воно вчинено), винність у його вчиненні, мотиви;

- наявність злочинної групи та роль кожного з її членів;

- спосіб, час і місце збуту викраденого автотранспортного засобу;

- обставини, що сприяли вчиненню незаконного заволодіння транспортним засобом (неефективні протиугінні пристрої, залишення автотранспорту без нагляду, незакриття дверей, залишення ключів в замку запалювання тощо);

- обставини, що впливають на ступінь і характер обвинування.

Типовими вихідними даними для початку кримінального провадження про незаконне заволодіння транспортним засобом є:

- повідомлення власника транспортного засобу;

- повідомлення осіб, які виявились очевидцями незаконного заволодіння транспортним засобом;

- затримання злочинця з викраденим транспортним засобом;

- інші джерела.

Будь-яке повідомлення про факт незаконного заволодіння транспортним засобом вимагає від співробітників Національної поліції України негайного реагування.

Перш за все необхідно встановити де, коли вчинено незаконне заволодіння, відомості про особу автовласника, дані про транспортний засіб (колір, марка, модель, рік випуску, номер кузова, номер шасі тощо).

Алгоритм і програма дій слідчого передусім залежать від слідчих ситуацій, які склалися на певний момент розслідування. При розслідуванні незаконного заволодіння транспортним засобом найбільш типовими слідчими ситуаціями початкового етапу розслідування є такі:

1. *Факт незаконного заволодіння транспортним засобом виявлено, підозрюваного затримано разом з транспортним засобом.* Зазначена слідча ситуація виникає в тих випадках, коли з моменту незаконного заволодіння транспортним засобом до моменту повідомлення власником про цей факт пройшов дуже короткий час (наприклад, власник транспортного засобу, залишивши його, зайшов до магазину, а коли повернувся - його транспортний засіб зник і він одразу повідомив про це). Після цього в результаті введення в дію спеціального оперативного плану «Перехват» або «Сирена» по перехопленню викраденого транспортного засобу, він був знайдений та затриманий разом з викрадачем працівниками Національної поліції.

Типові версії в зазначеній ситуації наступні: 1) незаконне заволодіння транспортним засобом вчинено затриманою особою; 2) затримана особа переганяє транспортний засіб, викрадений іншою особою, до місця схову.

Задля перевірки зазначених версій проводяться такі слідчі (розшукові) дії: особистий обшук затриманої особи, огляд його речей, одягу, а також його допит. Затримання особи з викраденим транспортним засобом суттєво впливає на обрання лінії поведінки і позицію допитуваного. Зволікання з проведенням цих дій негативно вплине на якість показань підозрюваного в майбутньому. Після цього проводяться допити потерпілого (власника транспортного засобу) свідків, співробітників Національної по-

ліції, які затримали транспортний засіб, огляд місця затримання та транспортного засобу. Отримавши первісну інформацію про обставини незаконного заволодіння транспортним засобом в результаті проведення вищезазначених слідчих (розшукових) дій, слідчий проводить огляд місця події (місце, з якого транспортний засіб було викрадено та сам транспортний засіб, якщо огляд не проводиться в місці затримання).

Обов'язковим є проведення обшуку за місцем проживання затриманого; пред'явлення для впізнання потерпілому транспортного засобу, вилученого у підозрюваного; призначення криміналістичних експертиз.

2. Факт незаконного заволодіння транспортним засобом виявлено, є відомості про злочинця, місцезнаходження якого не встановлено. В даній ситуації слідчий та інші співробітники національної поліції повинні діяти максимально оперативно. Перш за все, шляхом опитування очевидців отримати інформацію про прикмети зовнішності злочинця чи злочинців, їх кількість, напрямок, в якому він зник, можливе місце його знаходження, а також шляхом опитування власника транспортного засобу - про особливі прикмети викраденого транспортного засобу. Після цього негайно орієнтувати про викрадений транспорт і прикмети правопорушника всі види нарядів поліції, дільничних офіцерів поліції, чергових органів (підрозділів) поліції, працівників автозаправних станцій, залізничних переїздів. Організувати перекриття можливих шляхів відходу та місць появи (переховування) злочинців. Подальші дії з розшуку викраденого транспорту й розшуку злочинців здійснювати згідно зі спеціальними оперативними планами «Перехват» або «Сирена».

Якщо в результаті проведення вищезазначених заходів злочинець був затриманий, слідчий повинен діяти в порядку зазначеному для першої ситуації, тобто коли факт незаконного заволодіння транспортним засобом виявлено, підозрюваного затримано разом з транспортним. Якщо ж злочинець не буде затриманий, то проводяться

огляд місця події (місце викрадення транспортного засобу), допити свідків, потерпілого.

Огляд місця незаконного заволодіння транспортним засобом має бути спрямований на виявлення, фіксацію та вилучення слідів злочину та злочинця з метою отримання максимально можливого обсягу інформації про його особу, злочинні навички, механізм вчинення злочину, технічні засоби, які застосовувались злочинцем.

3. *Факт незаконного заволодіння транспортним засобом виявлено (транспортний засіб зник з місця стоянки), відомості про злочинця відсутні.* В зазначеній слідчій ситуації першочергові дії слідчого та інших співробітників національної поліції мають бути спрямовані на встановлення особи, яка вчинила незаконне заволодіння транспортним засобом та місцезнаходження транспортного засобу. Слідчим планується та проводиться наступний комплекс дій: огляд місця незаконного заволодіння транспортним засобом; допит потерпілого (власника транспортного засобу); допит свідків; вилучення та огляд записів камер відеоспостереження в місці викрадення транспортного засобу; звернення з клопотанням до слідчого судді про призначення відповідних експертиз об'єктів, які було виявлено та вилучено в ході огляду місця події; проведення заходів, спрямованих на встановлення місць знаходження викраденого транспортного засобу; вивчення матеріалів слідчої та судової практики за фактами раніше вчинених незаконних заволодіннь транспортними засобами аналогічним способом.

В разі отримання позитивного результату, тобто встановлення місцезнаходження злочинця та транспортного засобу, необхідно провести тактичну операцію «Затримання злочинця», яка буде включати комплекс дій: фізичне затримання злочинця, його особистий обшук та освідування, допит, обшук за місцем проживання та затримання з метою виявлення технічних та інших засобів вчинення злочину.

Вчинення кожного конкретного незаконного заволодіння транспортним засобом індивідуальне, а отже до процесу розслідування необхідно підходити також індивідуально, використовуючи запропоновані типові комплекси дій слідчого та інших співробітників національної поліції, що мають ситуаційну обумовленість.

УДК 343.78

Т.С. Демедюк

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри ОРД
(Національної академії внутрішніх справ,
м. Київ)

ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ХАРАКТЕРИСТИКА НЕЗАКОННОГО ЗАВОЛОДІННЯ ТРАНСПОРТНИМИ ЗАСОБАМИ

Питання боротьби з незаконними заволодіннями транспортними засобами займає важливе місце в боротьбі зі злочинністю, оскільки вони завдають значної шкоди майновим інтересам осіб, нормальній діяльності підприємств, установ, організацій, громадській безпеці й безпеці руху та експлуатації транспорту. Крім того, незаконне заволодіння автотранспортом нерідко вчиняється для скоєння інших тяжких та особливо тяжких злочинів (умисні вбивства, тяжкі тілесні ушкодження, незаконне позбавлення волі або викрадення людини, розбійні напади, вимагання, контрабанда, вчинення бандитизму та терористичних актів, викрадень вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин тощо). Нерідко незаконні заволодіння супроводжуються аваріями з людськими жертвами та пошкодженням іншого транспорту.

Законодавцем в статті 289 Кримінального кодексу України передбачена відповідальність за незаконне заво-